

BENÄMNING Cikadan – Hammarbyhöjdens entré
KOMMUN Stockholms
FASTIGHET Kv. Cikadan
ADRESS Hammarbybacke, Olaus Magnus väg
ER REF
DATUM 2021-10-01

ANTIKVARISK PM

Preliminära synpunkter inför antikvarisk konsekvensanalys

Utredningsunderlag Dp. Kv. Cikadan

Antikvariskt PM med preliminära synpunkter i anslutning till pågående utredning för byggnation av Kv. Cikadan, Sthlm. Beställare JM fastigheter.

Underlag för utlåtandet utgör:

Planprogramhandling, AIX arkitekter, 2021-09-20. (Fasader och fasaduttryck är ej beaktade i utlåtandet.)

Kulturhistorisk konsekvensanalys, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Hammarbyhöjdens entré (5), Nyréns, 2015-03-30

Bakgrund

Kv. Cikadan utreddes år 2015 för möjlig byggnation, av Nyréns arkitekter. Markytan, som i underlaget kallas: Hammabyhöjden entré, ligger i anslutning till det kulturhistoriskt intressanta 1930-talsområdet Hammarbyhöjden. Området karaktäriseras av smalhus försedda med sadeltak med en inbördes placering av "hus i park" karaktär.

Det aktuella utredningsområdet erhöll i Nyrénsutredningen statusen: *Tåligt för förändringar*. Samtidigt angavs ett antal kriterier för kulturhistorisk hänsyn (gentemot den angränsande kulturmiljön Hammarbyhöjden) vilka angavs på följande vis:

1. *Placera nya hus så de följer befintlig planstruktur utmed Nathorsvägen och Palandergatan, d.v.s. inordnar sig i mönstret med tvärställda respektive längsgående byggnader.*
2. *Spara så många storvuxna träd som möjligt mellan nya hus.*
3. *Behåll så mycket som möjligt av naturlig topografi och berg i dagen i den södra delen.*
4. *Sträva efter smala byggnadsvolymer.*
5. *Låt grönskan gå in på fasad på nya lameller. Ge nya lameller grön förgårdsmark.*
6. *Hammarbyhöjdens planstruktur är öppen mot omgivningen med gröna kopplingar. Undvik att sluta denna. Placera exempelvis ett hus vid Olaus Magnus väg och ett vid Hammarbybacken med släpp mellan, på så sätt bildas en välgörande öppenhet och siktlinje mot bakomliggande grönska och befintliga smalhus.*

Punkterna 3 och 5 bedöms som uppfyllda så här långt i förslaget, vilket är positivt. Punkten 2 bedöms inte kunna uppfyllas i förslaget, utan träden bör kompenseras med nyplanteringar. Punkterna 1, 4 och 6 är bara delvis uppfyllda och bör bearbetas vidare i förslaget.

Framgångsfaktorer

Nedan ges mer detaljerade synpunkter på anpassningen av volymstudien i anslutning till den befintliga 30-talsbebyggelsen i Hammabyhöjden.

- Karaktären av "hus i park" förstärks mot Hammarbybacken av de upphöjda förplatserna till byggnaderna, med sin friliggande stentrappa framför. Förplatsen möjliggör även trädplanteringar framför byggnaderna mot vägen, vilket bör utvecklas vidare. Släppet mellan byggnaderna vid Nathortsvägens tangent är positivt, det medger siktlinjer in mellan byggnaderna och upp i Hammarbyhöjdsområdet.
- Det i miljön främmande loftgångshuset mot T-banan är förtjänstfullt orienterad som en bullerskärm mot spårområdet och ligger högre i terrängen, uppe på den bevarade bergknallen. Det bevarade berget i dagen är en naturkaraktär i området som är viktig att bevara.
- Föreslagna byggnadsvolymer upplevs vara utformade av för stora byggnadsvolymer för att uppfylla eftersträvad hänsyn på platsen. Byggnadsvolymernas proportionering bör bearbetas vidare för att anpassas mer till den befintliga smalhusbebyggelsen i Hammarbyhöjden.
- De långsgående bågige byggnadskropparna efter Hammarbybacke bör bearbetas vidare och visuellt anpassas så att byggnadsvolymer blir avläsbara som enskilda huskroppar (relativt trapphusen) vilket i sin tur skulle ge en bättre anpassning till v 30-tals bebyggelsens proportionering.
- De alltför tjocka husvolymer bör anpassas till Hammabyhöjdens smalare huskroppar genom en vidare bearbetning av volymernas proportioner.
- Hushöjderna behöver anpassas mer till den omgivande skalan i Hammarbyhöjden, exempelvis genom en gesimslist alt. fasadbehandling i höjddled.
- Ytterligare anpassning av karaktärsdrag som kan efterfrågas är att det skulle kunna prövas med sadeltak på byggnadsvolymer. Inget behov föreligger att pröva sadeltak på loftgångshusets gavlar.
- Det inverterade ytterhörnet mot korsningen Hammarbybacken och Olaus Magnus väg behöver bearbetas vidare främst gällande volymernas proportionering och tydligare anpassas till den på 30-talet förevarande "hus i park" karaktären:
  - Huskropparna bör antingen dras isär så att ett visuellt släpp uppstår mellan volymerna. Släppet skall vara så brett att siktlinjer upp till Hammarbyhöjdens bebyggelse bakom kan skönjas.
  - Alternativt bör huskroppen mot Olaus Magnus väg dras tillbaka rejält från gatan så att en trädbevuxen parkyta bildas framför byggnaden och karaktären "hus i park" förstärks. Indraget skulle även göra att 30-tals gaveln i backen upp på Olaus Magnus friläggs samt att en öppnare siktlinje in i det äldre bebyggelseområdet uppnås.

Johan Engström
Byggnadsantikvarie,
Certifierad kontrollant av kulturvärden KUL 2 – K